

POLISH-UKRAINIAN FOUNDATION «**THE INSTITUTE OF INTERNATIONAL ACADEMIC AND SCIENTIFIC COOPERATION**»

THEOLOGICAL ACADEMY OF THE UNIVERSITY OF CARDINAL STEFAN WYSHINSKY IN WARSAW

FUNDACJA ADD

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ: ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

Збірник наукових есе учасників наукового стажування

**Варшава, Республіка Польща
2021**

Академічна доброчесність: виклики сучасності : збірник наукових есе учасників дистанційного етапу наукового стажування для освітян (Республіка Польща, Варшава, 15.11 – 24.12.2021) / уклад. Ю. Главчева; Польсько-українська фундація «Інститут Міжнародної Академічної та Наукової Співпраці»; Духовна Академія Університету Кардинала Стефана Вишинського; Фундація ADD. Варшава, 2021. 46 с.

Укладач: ГЛАВЧЕВА Ю. М., PhD, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

У збірнику викладено матеріали наукових есе учасників стажування, організованого Польсько-українською Фундацією – Інститут Міжнародної Академічної та Наукової Співпраці спільно з Духовною Академією Університету Кардинала Стефана Вишинського у Варшаві та польською Фундацією ADD.

Метою стажування є ознайомлення із європейськими підходами щодо питання наукового плагіату і популяризація академічної доброчесності, а також підвищення кваліфікації освітян та поглиблення співпраці в академічній та науковій галузі між Україною та Польщею.

У збірнику розглядаються основні проблеми академічної доброчесності в навчальних та наукових роботах, що пов'язано з інтенсивною комп'ютеризацією та інформатизацією всіх аспектів людського життя.

ЗМІСТ

ПРО ОРГАНІЗАТОРІВ	5
Брик Р. С.....	6
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ У ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ .	6
Бузоверя А. Г.	9
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА НЕБЕЗПЕКИ У БОРОТЬБІ ЗА НЕЇ..	9
Клим В. Ю.....	13
АКТУАЛЬНІСТЬ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ «АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ» В ОBOB'ЯЗКОВИХ КОМПОНЕНТАХ ОСВІТНЬО- ПРОФЕСІЙНИХ ПРОГРАМ	13
Ковпак А. В.....	16
ПЛАГІАТ В МЕДИЦИНІ В СУЧАСНОМУ ЖИТТІ.....	16
Островська Н. С.....	19
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ	19
Птиця Н. В.....	22
ОСОБЛИВОСТІ ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗДОБУВАЧАМИ ДРУГОГО РІВНЯ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 275 «ТРАНСПОРТНІ ТЕХНОЛОГІЇ»	22
Ракітянська Л. М.	25
РЕАЛІЗАЦІЯ НОРМ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО»	25
Рудь В. О.	29
ACADEMIC INTEGRITY.....	29
Слободнюк Р. Є.,.....	32
Пелешенко Г. Б.....	32
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ У НАВЧАЛЬНІЙ ЛІТЕРАТУРІ.....	32
Спотар-Аяр Г. Ю.....	37
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ: СПЕЦИФІКА ПЕРЕВІРКИ НА ПЛАГІАТ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ МОВНИХ ДИСЦИПЛІН (ПРОБЛЕМА ПЕРЕКЛАДУ)	37

*Ковпак А. В.,
канд. фарм. наук, асистент кафедри патологічної фізіології,
Буковинський державний медичний університет*

ПЛАГІАТ В МЕДИЦИНІ В СУЧАСНОМУ ЖИТТІ

Поняття плагіату дуже широко використовується у всіх сферах сучасного життя, зокрема і в медицині. Особливо це стосується останніх років, коли під впливом пандемії COVID-19 та із переходом освіти і медицини зокрема на дистанційне навчання (що раніше здавалося б неможливим), суттєво зросли пошуки інформації через мережу Інтернет. Оскільки медицина – це напевно одна із основних галузей, від яких залежить життя та здоров'я людей, а саме від результатів та ефективності проведених різних клінічних досліджень. У зв'язку з чим залишається особливо актуальним питання збереження та дотримання принципів академічної доброчесності з метою попередження поширення плагіату та захисту прав інтелектуальної власності науковців, зокрема і в мережі Інтернет.

Відповідно до ч. 4 ст. 42 Закону України «Про освіту», академічний плагіат – це «оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства» [1]. Аналогічне формулювання містить ч. 6 ст. 69 чинного Закону України «Про вищу освіту» [2]. Суттєво інше визначення надає Закон України «Про авторське право і суміжні права». Відповідно до п. в) ст. 50, плагіатом є «оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору» [3]. Крім того, за ч. 2 ст. 52 цього 31 закону суб'єкти авторського права та/або суміжних прав можуть звертатися до суду чи інших компетентних органів за захистом своїх прав. Але варіантів притягнення порушників до відповідальності без звернення суб'єктів зазначених прав, закон не передбачає. Не важко побачити,

що розуміння плагіату в цьому законі істотно вужче, ніж розуміння академічного плагіату в освітніх законах. Більш того, ч. 3 ст. 433 Цивільного кодексу України прямо виключає з об'єктів авторського права ідеї, процеси, методи діяльності або математичні концепції як такі, що не повинно перешкоджати їх ідентифікації як академічного плагіату у випадках відсутності належних посилань на справжніх авторів в академічних працях [4].

Існують різновиди академічного плагіату:

1. дослівне запозичення текстових фрагментів без оформлення їх як цитат з посиланням на джерело; в окремих випадках некоректним вважають навіть використання одного слова без посилання на джерело, якщо це слово використовують в унікальному значенні, наданому цим джерелом;

2. використання фактів, ідей, формул числових значень тощо з певного джерела без посилання на нього;

3. перефразування тексту джерела у формі, що є близькою до оригінального тексту, або наведення узагальнення ідей, інтерпретацій чи висновків з певного джерела без посилання на це джерело;

4. подання як власних робіт дисертацій, монографій, навчальних посібників, статей, тез, звітів, контрольних, розрахункових, курсових, дипломних та магістерських робіт, рефератів тощо, виконаних на замовлення іншими особами, у тому числі робіт, стосовно яких справжні автори надали згоду на таке використання.

Особливу увагу слід звернути на розміщення наукового твору у мережі Інтернет без дозволу і згоди автора не завжди може кваліфікуватись як академічний плагіат. Важливою умовою при відтворенні тексту дослідження в мережі без згоди автора, але із зазначенням його імені може бути кваліфіковано як неправомірне використання твору, що призвело до порушення майнових прав. І лише у випадку відтворення тексту, якщо замість імені справжнього автора, плагіатор вкаже себе, як автора даного тексту – то такі дії можуть вказувати на

академічний плагіат. Виявлення таких порушень може призвести до негативних правових наслідків. Першочергово плагіатора можуть зобов'язати відшкодувати завдану шкоду (майнову і немайнову) справжньому автору твору.

Значне місце займає виявлення плагіату під час написання дисертаційних робіт у Законі України «Про вищу освіту» [2]. Якщо мова про виявлення плагіату, йде у захищеній науковій роботі, в такому випадку атестаційна комісія може прийняти рішення про скасування присвоєння ступеня та анулювання відповідного диплома. Якщо підозра про плагіат виникла на етапі подання роботи до захисту – це може слугувати підставою для відмови у присудженні відповідного наукового ступеня.

Підбиваючи підсумки, можна зазначити, що подолання кризи академічної доброчесності й, зокрема, проблем плагіату та самоплагіату потребує, крім інших заходів, встановлення спеціальними законами та нормативними документами закладів вищої освіти та наукових установ чітких процедур та критеріїв ідентифікації цих порушень та покарання порушників за вчинений ними злочин (зокрема плагіат).

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Про освіту». [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
2. Закон України «Про вищу освіту». [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
3. Закон України «Про авторське право і суміжні права». [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>.
4. Цивільний кодекс України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
5. Матінченко С. Я. Інтелектуальна власність. *Інтелектуальна власність*. 2012. № 1. С. 21-23.